

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) เพื่อศึกษาอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ในไตรมาสที่สองและสาม รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาวะโลหิตจาง ความวิตกกังวล และการสนับสนุนทางสังคม รวบรวมข้อมูลจากสตรีที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ที่ฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลนครพิงค์จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 86 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอใน 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 อาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาวะโลหิตจาง ความวิตกกังวล และการสนับสนุนทางสังคม
- ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จำนวน 86 ราย โดยเป็นสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไตรมาสสองจำนวน 46 ราย และไตรมาสสามจำนวน 40 ราย อายุระหว่าง 21-42 ปี มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 31.45 ปี ($SD=4.58$) ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.70) มีอายุอยู่ในช่วง 30-34 ปี เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 93.0) มีสถานภาพสมรสคู่ และเกินครึ่ง (ร้อยละ 51.1) มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา (ปวช/ปวส) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)
อายุ (ปี) (rang = 21 - 42, $\bar{X}$ = 31.45, SD = 4.58)	
20-24	7 (8.1)
25-29	17 (19.8)
30-34	47 (54.7)
> 35	15 (17.4)
สถานภาพสมรส	
โสด	5 (5.8)
คู่	80 (93.0)
หย่า/หม้าย	1 (1.2)
ระดับการศึกษา	
ประถมศึกษา	13 (15.1)
มัธยมศึกษา	31 (36.0)
อาชีวศึกษา (ปวช/ปวส)	13 (15.1)
ปริญญาตรี	25 (29.1)
สูงกว่าปริญญาตรี	4 (4.7)

กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง (ร้อยละ 46.5) มีอาชีพรับจ้าง เกินครึ่ง (ร้อยละ 60.5) มีรายได้
 ครอบครัวน้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.7) มีความพอเพียงของรายได้ ซึ่งเกิน
 ครึ่ง (ร้อยละ 66.3) เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว โดยเกือบครึ่ง (ร้อยละ 43.0) มีจำนวนสมาชิกใน
 ครอบครัว 3-4 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ลักษณะอาชีพ รายได้ครอบครัว ความพอเพียงของ รายได้ ลักษณะครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)
อาชีพ	
รับจ้าง	40 (46.5)
ค้าขาย	18 (20.9)
แม่บ้าน	9 (10.5)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10 (11.6)
เกษตรกรรวม	3 (3.5)
อื่นๆ	6 (7.0)
รายได้ครอบครัว/เดือน (rang = 1,500 – 80,000, $\bar{X}$ = 16,475.00, SD = 12,705.03)	
น้อยกว่า 15,000	52 (60.5)
15,001 - 30,000	25 (29.0)
30,001 - 50,000	8 (9.3)
มากกว่า 50,001	1 (1.2)
ความเพียงพอของรายได้	
เพียงพอ	66 (76.7)
ไม่เพียงพอ	20 (23.3)
ลักษณะครอบครัว	
ครอบครัวเดี่ยว	57 (66.3)
ครอบครัวขยาย	29 (33.7)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	
1-2	30 (34.9)
3-4	37 (43.0)
มากกว่า 4	19 (22.1)

กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่ง (ร้อยละ 60.5) มีการวางแผนการตั้งครรภ์ เกือบครึ่ง (ร้อยละ 42.0) เป็นครรภ์แรก และเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 86.0) ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ชนิด GDMA1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม การวางแผนการตั้งครรภ์ จำนวนครั้งการตั้งครรภ์ และผลการวินิจฉัยภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)
การวางแผนการตั้งครรภ์	
วางแผน	52 (60.5)
ไม่ได้วางแผน	34 (39.5)
จำนวนครั้งการตั้งครรภ์	
ครรภ์ที่ 1	38 (44.2)
ครรภ์ที่ 2	33 (38.3)
ครรภ์ที่ 3	12 (14.0)
มากกว่าครรภ์ที่ 3	3 (3.5)
ผลการวินิจฉัยภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์	
GDMA1	74 (86.0)
GDMA2	12 (14.0)

กลุ่มตัวอย่างได้รับการวัดระดับน้ำตาลในเลือด พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 76.7 สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และอีกร้อยละ 23.3 ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลการตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือด

ระดับน้ำตาลในเลือด	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)
ควบคุมได้	66 (76.7)
ควบคุมไม่ได้	20 (23.3)

ส่วนที่ 2 อาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

อาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ พบว่ามีคะแนนอาการเหนื่อยล้าอยู่ระหว่าง 34 – 82 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.83 (SD = 11.02) ซึ่งเป็นอาการเหนื่อยล้าระดับต่ำ และมีสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไตรมาสที่สองร้อยละ 76.10 มีอาการเหนื่อยล้าระดับต่ำ และรองลงมาร้อยละ 23.90 มีอาการเหนื่อยล้าระดับปานกลาง เช่นเดียวกับไตรมาสที่สามที่ร้อยละ 75 มีอาการเหนื่อยล้าระดับต่ำ และรองลงมาร้อยละ 25 มีอาการเหนื่อยล้าระดับปานกลาง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

จำนวน ร้อยละ ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจำแนกตามระดับอาการเหนื่อยล้า

ระดับอาการ เหนื่อยล้า	ไตรมาสสอง	ไตรมาสสาม	รวมสองไตรมาส	ส่วน	
	จำนวน (ร้อยละ) (n = 46)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 40)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)	ค่า พิสัย	ค่า เฉลี่ย เบี่ยงเบน มาตรฐาน
ต่ำ	35 (76.1)	30 (75.0)	65 (75.6)	34-60	49.88
ปานกลาง	11 (23.9)	10 (25.0)	21 (24.4)	61-82	70.14

อาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ไตรมาสสองมีคะแนนอาการเหนื่อยล้าอยู่ระหว่าง 35 – 82 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.85 (SD = 11.89) ซึ่งเป็นอาการเหนื่อยล้าระดับต่ำ ส่วนไตรมาสสามมีคะแนนอาการเหนื่อยล้าอยู่ระหว่าง 34 – 78 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.80 (SD = 10.08) ซึ่งเป็นอาการเหนื่อยล้าระดับต่ำเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอาการเหนื่อยล้าจำแนกตามไตรมาส

ไตรมาส	ค่าพิสัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สอง	35 - 82	54.85	11.89
สาม	34 - 78	54.80	10.08

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ภาวะโลหิตจาง ความวิตกกังวล และพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการเหนื่อยล้าในเรื่องระดับภาวะโลหิตจางพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90.7 ไม่มีภาวะโลหิตจาง โดยในไตรมาสที่สองกลุ่มตัวอย่างไม่มีภาวะโลหิตจางร้อยละ 82.6 และมีภาวะโลหิตจางร้อยละ 17.4 แต่ไตรมาสที่สามกลุ่มตัวอย่างไม่มีภาวะโลหิตจาง ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

จำนวน และร้อยละของภาวะโลหิตจาง

	ไตรมาสสอง	ไตรมาสสาม	รวมสองไตรมาส
ภาวะโลหิตจาง	จำนวน (ร้อยละ) (n = 46)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 40)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)
ไม่มีภาวะโลหิตจาง	38 (82.6)	40 (100)	78 (90.7)
มีภาวะโลหิตจาง	8 (17.4)	-	8 (9.3)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเหนี่ยวนำเรื่องระดับความวิตกกังวลขณะเผชิญ พบว่ามีคะแนนอยู่ระหว่าง 22 - 64 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.41 ($SD = 8.76$) ซึ่งเป็นคะแนนความวิตกกังวลขณะเผชิญระดับปานกลาง โดยสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไตรมาสสองมีความวิตกกังวลขณะเผชิญระดับปานกลางร้อยละ 67.39 รองลงมาในระดับต่ำร้อยละ 28.26 และระดับสูงร้อยละ 4.35 สำหรับไตรมาสสามพบมีความวิตกกังวลขณะเผชิญระดับปานกลางร้อยละ 75.0 รองลงมาในระดับต่ำร้อยละ 22.5 และระดับสูงร้อยละ 2.5 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8

จำนวน ร้อยละ ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจำแนกตามระดับความวิตกกังวลขณะเผชิญ

ความวิตกกังวลขณะเผชิญ	ไตรมาสสอง	ไตรมาสสาม	รวมสองไตรมาส		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ) (n = 46)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 40)	จำนวน (ร้อยละ) (n = 86)	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย	
ต่ำ	13 (28.26)	9 (22.5)	22 (25.6)	22-39 33.41	4.58
ปานกลาง	31 (67.39)	30 (75.0)	61 (70.9)	40-59 47.44	5.44
สูง	2 (4.35)	1 (2.5)	3 (3.5)	62-64 63.33	1.15

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเหนื่อยล้าเรื่องพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมพบว่ามีคะแนนอยู่ระหว่าง 17 - 66 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 58.30 ($SD = 8.64$) ซึ่งเป็นคะแนนพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมระดับสูง โดยสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไตรมาสสองมีคะแนนพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมระดับสูงร้อยละ 82.6 รองลงมาระดับปานกลางร้อยละ 15.2 และระดับต่ำร้อยละ 2.2 สำหรับ ไตรมาสสามพบว่ามีคะแนนพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมระดับสูงร้อยละ 85 รองลงมาระดับปานกลางร้อยละ 12.5 และระดับต่ำร้อยละ 2.5 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9

จำนวน ร้อยละ ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจำแนกตามระดับพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม

พฤติกรรม การสนับสนุน ทางสังคม	ไตรมาสสอง	ไตรมาสสาม	รวมสองไตรมาส		ส่วน	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ค่า	ค่า	เบี่ยงเบน
	(ร้อยละ) (n = 46)	(ร้อยละ) (n = 40)	(ร้อยละ) (n = 86)	พิสัย	เฉลี่ย	มาตรฐาน
ต่ำ	1 (2.2)	1 (2.5)	2 (2.3)	17-18	17.50	0.70
ปานกลาง	7 (15.2)	5 (12.5)	12 (14.0)	39-52	47.33	3.62
สูง	38 (82.6)	34 (85.0)	72 (83.7)	54-66	61.26	3.36

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะโลหิตจางไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความวิตกกังวลขณะเผชิญมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .61, p < .01$) และพฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.32, p < .01$) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอาการเหนื่อยล้า ภาวะโลหิตจาง ความวิตกกังวลขณะเผชิญ พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ($n=86$)

ตัวแปร	อาการ เหนื่อยล้า	ภาวะ โลหิตจาง	ความ วิตกกังวล ขณะเผชิญ	พฤติกรรม การ สนับสนุน ทางสังคม
อาการเหนื่อยล้า	1.000			
ภาวะโลหิตจาง	.087	1.000		
ความวิตกกังวลขณะเผชิญ	.617**	.130	1.000	
พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม	-.323**	.108	-.219**	1.000

** $p < .01$

การอภิปรายผล

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์ครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับของอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อศึกษาระดับของอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์
คำถามการวิจัย: อาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์อยู่ในระดับใด

สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ไตรมาสที่สองและไตรมาสที่สามมีค่าเฉลี่ยคะแนนอาการเหนื่อยล้าอยู่ในระดับต่ำคือ 54.85 และ 54.80 ตามลำดับ (SD=11.89, rang= 35–82 คะแนน; SD=10.08, rang= 37–78 คะแนน) (ตารางที่ 5) หากเปรียบเทียบกับการศึกษาของพิวซ์และมิลลิแกน (Pugh & Milligan, 1995) และจิตลดา ศรีหาเวช (2551) ที่ศึกษาอาการเหนื่อยล้าในสตรีมีครรภ์ปกติ โดยใช้เครื่องมือวัดอาการเหนื่อยล้าแบบเดียวกันคือ The Modified Fatigue Symptoms (The MFSC) ของพิวซ์และคณะ (Pugh et al., 1999) พบว่าอาการเหนื่อยล้าในไตรมาสสองและสามอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกันกับสตรีมีครรภ์ปกติ

การที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของอาการเหนื่อยล้าในไตรมาสสองและไตรมาสสามอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกันกับสตรีมีครรภ์ปกติซึ่งไม่ไปตามการทบทวนวรรณกรรมดังที่คาดไว้ว่า สตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์น่าจะมีระดับของอาการเหนื่อยล้ามากกว่าสตรีมีครรภ์ปกติ เนื่องจากมีพยาธิสภาพของโรคร่วมกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาปกติขณะตั้งครรภ์ (Pugh & Milligan, 1993) เหตุที่กลุ่มตัวอย่างมีอาการเหนื่อยล้าในระดับต่ำอาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.7 สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ดังนั้นจึงไม่มีความรุนแรงของโรคและไม่มีภาวะแทรกซ้อนที่จะเป็นสาเหตุทำให้มีอาการเหนื่อยล้ามากกว่าสตรีมีครรภ์ปกติ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.7) ไม่มีภาวะโลหิตจาง (ตารางที่ 7) ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดอาการเหนื่อยล้า และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.7) ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวในระดับสูง ปัจจัยดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างมีอาการเหนื่อยล้าอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกันกับสตรีมีครรภ์ปกติ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย โดยมีการเพิ่มของเมตาบอลิซึม ร้อยละ 15-20 (Martin & Reeder, 1991) มีปริมาณเลือดเพิ่มขึ้นร้อยละ 30-45 มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการทำงาน ขนาดของมดลูกขยายใหญ่ขึ้น และน้ำหนักขณะตั้งครรภ์เพิ่มมากขึ้น (Hassall & Murray, 2009; London et al., 2003) การทำงานของหัวใจเพิ่มขึ้น (Pillitteri, 2007) ปัจจัย

เหล่านี้เพิ่มความต้องการออกซิเจน เพิ่มอัตราการการเผาผลาญพลังงาน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจขณะตั้งครรภ์ เช่นมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองและทารกในครรภ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่อาการเหนื่อยล้าได้ (Pugh & Milligan, 1993; Piper, 1986)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

คำถามการวิจัย : ปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ภาวะโลหิตจาง ความวิตกกังวล และการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าในสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์หรือไม่อย่างไร

ภาวะโลหิตจางกับอาการเหนื่อยล้า

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.7) ไม่มีภาวะโลหิตจาง หากพิจารณาตามไตรมาสพบว่า ไตรมาสที่สองร้อยละ 82.6 ไม่มีภาวะโลหิตจาง และไตรมาสที่สามร้อยละ 100 ไม่มีภาวะโลหิตจาง (ตารางที่ 7) และการศึกษาพบว่าภาวะโลหิตจางไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 10) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโลหิตจางกับอาการเหนื่อยล้าในสตรีมีครรภ์ปกติของจิตรลดา ศรีหาเวช (2551) ที่พบว่าภาวะโลหิตจางไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้า และการศึกษาของลีและแซฟฟ์ (Lee & Zaffke, 1999) ที่พบว่าภาวะโลหิตจางไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าในสตรีมีครรภ์ปกติไตรมาสที่สองและไตรมาสที่สาม จะพบว่าผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์คล้ายคลึงกับสตรีมีครรภ์ปกติ

การที่ภาวะโลหิตจางของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าซึ่งไม่เป็นไปตามการทบทวนวรรณกรรมดังที่คาดไว้ว่าภาวะโลหิตจางของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ น่าจะมีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้ามากกว่าสตรีมีครรภ์ปกติ สาเหตุน่าจะมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่มีภาวะโลหิตจาง มีระดับฮีโมโกลบินมากกว่า 11 มิลลิกรัม/ เดซิลิตร กลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะโลหิตจางมีเพียงร้อยละ 9.3 (ตารางที่ 7) ซึ่งไม่ถือว่าเป็นตัวแทนที่ดีของผู้ที่มีภาวะโลหิตจางที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าได้ หากต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างโลหิตจางกับอาการเหนื่อยล้า ควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะโลหิตจางมากกว่านี้

ความวิตกกังวลขณะเผชิญกับอาการเหนื่อยล้า

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ร้อยละ 70.9 มีความวิตกกังวลขณะเผชิญระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 44.41 (SD = 8.760, range = 22 - 64 คะแนน) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในไตรมาสที่สอง และไตรมาสที่สาม ส่วนมากมีความวิตกกังวลขณะเผชิญระดับปานกลางร้อยละ 67.39 และ 75.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 8) และการศึกษาพบว่าความวิตกกังวลขณะเผชิญมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .617, p < .01$) (ตารางที่ 10) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับอาการเหนื่อยล้าในสตรีมีครรภ์ปกติของพิวซ์และมิลลิแกน (Pugh & Milligan, 1995) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับอาการเหนื่อยล้า พบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกไตรมาส ทั้งไตรมาสที่หนึ่ง ($r = .62, p < .05$) ไตรมาสที่สอง ($r = .61, p < .05$) และไตรมาสที่สาม ($r = .76, p < .01$) และจากการศึกษาของรีฟ โปเทมปาและแกลโล (Reeves, Potempa, & Gallo, 1991) พบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับอาการเหนื่อยล้าในไตรมาสที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .38, p < .01$) และจากการศึกษาของจิตรลดา ศรีหาเวช (2551) พบว่าความวิตกกังวลของสตรีมีครรภ์ปกติในทุกไตรมาสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .51, p < .001$) จะพบว่าผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์คล้ายคลึงกับสตรีมีครรภ์ปกติ

การที่ความวิตกกังวลขณะเผชิญของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น เป็นไปตามการทบทวนวรรณกรรมดังที่คาดไว้ว่าความวิตกกังวลของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์น่าจะมีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าเช่นเดียวกับสตรีมีครรภ์ปกติจากความกลัวการคลอดบุตร กลัวภาวะสุขภาพและการเจริญเติบโตของบุตรจะผิดปกติ และกังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงขณะตั้งครรภ์ (Huizink, et al., 2004) สำหรับภาวะความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะเบาหวานนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.7 (ตารางที่ 4) สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ดังนั้นความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่างจึงอยู่ในระดับปานกลาง คล้ายคลึงกับสตรีมีครรภ์ปกติ และความวิตกกังวลในภาวะดังกล่าวร่างกายจะตอบสนองโดยการกระตุ้นประสาทซิมพาเทติก ต่อมพิทูอิทารีส่วนหน้า และต่อมหมวกไตส่วนในทำให้เซลล์ในร่างกายทำงานเพิ่มขึ้น (Groer, 2001) เกิดการเผาผลาญพลังงาน ทำให้เกิดอาการเหนื่อยล้าสูงขึ้น (Piper et al., 1987)

พฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมกับอาการเหนื่อยล้า

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 58.30 (SD = 8.646, range = 17 - 66 คะแนน) โดยกลุ่มตัวอย่างในไตรมาสที่สองและไตรมาสที่สามส่วนมากได้รับพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมระดับสูงร้อยละ 82.6 และร้อยละ 85.0 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 9) และศึกษาพบว่าพฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.323, p < .01$) เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในสตรีมีครรภ์ปกติของกอทท์ลิบและเมนเดลสัน (Gottlieb & Mendelson, 1995) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระยะตั้งครรภ์ ($r = -.38, p < .01$) และในระยะหลังคลอด ($r = -.38, p < .01$) และจากผลการศึกษาของกฤติกา คำมูลตา (2554) พบว่าหลังการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการอาการเหนื่อยล้าโดยสอดแทรกวิธีการจัดการกับปัจจัยทางด้านการสนับสนุนทางสังคมพบว่าภายหลังการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอาการเหนื่อยล้าต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) จะพบว่าผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์คล้ายคลึงกับสตรีมีครรภ์ปกติ

การที่พฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับอาการเหนื่อยล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามการทบทวนวรรณกรรมดังที่คาดไว้ว่าพฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมของสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์จะมีความสัมพันธ์กับอาการเหนื่อยล้าเช่นเดียวกับสตรีมีครรภ์ปกติ เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะส่งผลโดยตรงต่อภาวะสุขภาพ และบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากภาวะเครียดได้ (Cohen & Will, 1985) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนทางด้านข้อมูล และด้านอารมณ์ที่เหมาะสมจะส่งผลทำให้อาการเหนื่อยล้าลดลง หากพิจารณาลักษณะประชากร พบว่าส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 93.0 และมีการวางแผนการตั้งครรภ์ร้อยละ 60.5 จึงน่าจะได้รับการดูแลจากคู่สมรสซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับสตรีมีครรภ์มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ โดยได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ และยอมรับนับถือ (House, 1981 cited in Brown, 1986) สามารถบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากภาวะเครียดที่เกิดจากภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ได้ (Cohen & Will, 1985) ซึ่งผลการศึกษาของกฤติกา คำมูลตา (2554) พบว่าสตรีมีครรภ์มีความวิตกกังวลและเครียดถึงร้อยละ 73.08 ผลการศึกษาของทศวรรณ ศิริพรหม (2549) ที่พบว่าปัจจัยทำให้อาการเหนื่อยล้าบรรเทาลงคือการได้รับกำลังใจและความช่วยเหลือจากสามีหรือ

บุคคลใกล้ชิดถึงร้อยละ 50 ประกอบกับส่วนใหญ่ร้อยละ 76.7 มีความพอเพียงของรายได้จึงทำให้น่าจะได้รับการตอบสนองต่อความจำเป็นของสิ่งของและบริการอย่างพอเพียง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved